

Židovské muzeum vystavuje fotky ghetta v Šanghaji

V dubnu 1946 pořídil přední americký fotožurnalista Arthur Rothstein dvaadvacet záběrů, na nichž zachytil bídné životní podmínky židovských uprchlíků v čínské Šanghaji. Do září jsou k vidění v pražské Galerii Roberta Guttmanna.

Na rozloze asi dvou a půl čtverečního kilometru ve čtvrti Hongkew se nacházel „omezený sektor pro uprchlíky bez státní příslušnosti“. Nějací Židé ve městě žili již dlouho, další sem mezi válkami zamířili například z Bagdádu či bolševického Ruska; první středoevropští přišli v roce 1933. Když město ovládli Japonci, nic se na tom nezměnilo — ostatně Židé z Polska například před Hitlerem prchali i do Japonska.

Změnil to až útok na Pearl Harbor a vyhlášení americko-japonské války v prosinci 1941. Za války pak okupační síly židovské uprchlíky začaly více omezovat. Židy z Německa, tedy od spojenců, Japonci raději označili za osoby bez státní příslušnosti. Nacisté ovšem tlačili, aby jim tyto uprchlíky vydali. „Proč vás tak nenávidí?“ ptal se guvernér představitelů židovské komunity. „Protože jsme malí a tmavovlasí,“ zněla prý rabínova pohotová odpověď. A tak guvernér Židy nevydal. Do pár let po válce ghetto zaniklo, většina Židů odešla do nového Státu Izrael.

Přestože Rothsteinova fotografická série vznikla až sedm měsíců po skončení války v Tichomoří na objednávku humanitární a podpůrné Správy Spojených národů pro pomoc a obnovu – UNRRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration), je unikátním vizuálním svědectvím o záchraně dvou desítek tisíc středoevropských Židů v období šóá.

Reflex (11. 5. 2016)

V pořadí již třetí výstava Židovského muzea v Praze věnovaná fenoménu uprchlictví a migrace si klade za cíl představit širší veřejnosti nepříliš známou historii takzvaného šanghajského ghetta, vnímanou nejen pohledem brilantního fotoreportéra, ale také prožitou zkušeností protagonistů příběhu. Jde o zkušenost československých Židů, kteří vedle Židů rakouských, německých, polských a maďarských našli v Šanghaji útočiště v době, kdy, až na nepatrné výjimky, celý svět přijímání uprchlíků odmítal.

Rothsteinovy snímky současně nabízejí jedinečný historický pohled na roli fotografa ve službách mezinárodních organizací a na význam reportážní fotografie v zónách konfliktů, humanitárních krizí a katastrof, v níž se styl čistého obrazového zpravodajství mísí s výrazovými prostředky sociální a humanistické fotografie i se strategiemi public relations.

Autory výstavy jsou kurátorka sbírky vizuálního umění ŽMP Michaela Sidenberg a filmový dokumentarista Martin Šmok. V [Galerii Roberta Guttmanna](#) je k vidění ode dneška do 11. září.

Fotograf Arthur Rothstein (1915–1985) se věnoval sociálním tématům už od počátků kariéry. Dokumentoval situaci farmářů ve Virginii, v Montaně a na Floridě, jeho snímky z vlny prachových bouří (tzv. Dust Bowl) na americkém Jihozápadě se staly ikonami. Vrcholu dosáhl v roce 1937 rozsáhlým fotografickým esejem dokumentujícím život černošských obyvatel Gee's Bend v Alabamě, jenž překročil hranice fotoreportáže a přiblížil se hluboké sociální a antropologické sondě.

Za války se zapojil do činnosti Úřadu pro válečné informace (OWI) a až do počátku roku 1946 působil jako fotograf zpravodajské jednotky americké armády Signal Corps. Byl nasazen především v Tichomoří – pracoval v Barmě, Indii a Číně. Po propuštění z armády zůstal na vlastní žádost v Číně a několik měsíců tam působil jako hlavní fotograf [UNRRA](#), pověřený dokumentovat humanitární aktivity této organizace.

Po návratu do New Yorku nastoupil jako hlavní obrazový redaktor časopisu Look a tuto pozici zastával až do zániku titulu v roce 1971. Poté přešel do nedělního týdeníku Parade, kde setrval až do své smrti v roce 1985. Vedle žurnalistické praxe vyučoval na několika prestižních školách. Společně s Marvinem Whatmorem se Rothstein zasloužil také o vynález techniky 3D fotografického tisku Xograph.

[Židovské muzeum](#) v Praze, založené před 110 lety, je největší institucí svého druhu v Evropě. Pečuje o jednu z nejrozsáhlejších sbírek judaik na světě. Ve sbírkách muzea je shromážděno na 40 000 ojedinelých předmětů, 100 000 knih, fotografie a archívni

Reflex (11. 5. 2016)

dokumenty. Muzeum spravuje mj. čtyři historické synagógy – Maiselovu, Pinkasovu, Klausovou a Španělskou — či Obřadní síň a světoznámý Starý židovský hřbitov.

<https://www.reflex.cz/clanek/kultura/71388/zidovske-muzeum-vystavuje-fotky-ghetta-v-sanghaji.html>